

# GAZETA LWOWSKA

Wychodzi codziennie o godzinie 3 po południu  
wyjątkiem dni poświęconych.  
Numer pojedynczy kosztuje 20 gr.  
Biura Redakcji i Administracji ulica Karmelicka  
1, 2 (Gmach Województwa). — Listy należy frankować.  
Reklamacje otwarte wolne od opłaty.  
Telefon Redakcji 21—18. — Administracji 21—17.  
Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej.

Pranumerata zamiejscowa  
miejscowa  
miesięcznie bez dostawy 4-80  
miesięcznie z dostawą do domu 5-30  
miesięcznie z przesyłką pocztową 5-30  
Za granicą 7-00 Zł.

Ceny ogłoszeń: Za wiersz 1-szpaltowy milimetrowy (szer. 35 m/m.) ogłoszenia zwykłe za tekstem 15 gr., za wiersz 1-szpaltowy milimetrowy (szer. 70 m/m.) nadesłane i nekrologi 40 gr., drobne ogłoszenia za słowo 10 gr., drobne ogłoszenia kupno i sprzedaż za słowo 15 gr. Cała strona ogłoszeniowa 400 Zł.  
Ogłoszenia zamiejscowe 30% droższe.  
P. K. O. 141.690.

## CZEŚĆ URZĘDOWA

Lwów, dnia 22 lutego 1928.

### OGŁOSZENIE

Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej Nr. 51 z siedzibą we Lwowie na powiaty: Jaworów, Lubaczów, Lwów, Rawa Ruska, Sokal i Żółkiew.

W myśl art. 20 ordynacji wyborczej do Sejmu Dz. U. Nr. 66 poz. 590/22, podaje do publicznej wiadomości, że w miejsce inż. Eugenjusza Oborskiego, zamieszkałego we Lwowie ul. Jakóba Strzemię 1. 11 a i Marcina Zielińskiego, naczelnika gminy Zimna Woda, którzy jako kandydaci na posłów ze składu Okręgowej Komisji Wyborczej Nr. 51 ustąpili, wybrano na członków tej komisji Jana Messnera, naczelnika gminy Kaltwasser i Michała Lachowskiego, naczelnika gminy Dublany.

Wobec powyższej zmiany do składu osobowego Okręgowej Komisji Wyborczej Nr. 51 obecnie wchodzi:

jako Przewodniczący: Marjan Bronisław Kraus, sędzia Sądu Okr. we Lwowie, jako zastępca Przewodniczącego: dr. Bolesław Czuchajowski, sędzia śledczy we Lwowie, zaś jako członkowie: dr. Kazimierz Papara, właściciel dóbr, zamieszkały w Podliskach małych, inż. Marjan Krykiewicz, przemysłowiec zamieszkały w Zamarynowie, ul. Lwowska 1. 29, Daniel Majewski, przemysłowiec, zamieszkały we Lwowie, ul. Fredry 1. 9, Jan Messner, naczelnik gminy Kaltwasser, Michał Lachowski, naczelnik gminy Dublany.

Zastępcami powyższych członków Komisji są: dr. Stefan Iszkowski, właściciel dóbr, zamieszkały w Rokitnie, Eustachy Stoblecki, emeryt. radca sądowy zamieszkały we Lwowie, pl. Gosiewskiego 1. 4, Abraham Roth, nauczyciel zamieszkały w Zamarynowie, ul. Graniczna 1. 10, Michał Domarecki, rolnik, zamieszkały w Biłce król. nr. 162, Bartłomiej Popiel, rolnik, zamieszkały w Podborcach.

We Lwowie, dnia 20 lutego 1928 r.  
Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej Nr. 51.  
(—) Kraus.

Pan Minister Robót Publicznych mianował Jana Wesołowskiego, urzędnika

kat. II. 7 w VIII. stopniu] służbowym etatu Lwowskiej Dyrekcji Robót Publicznych, asesorem w VII stopniu służbowym, począwszy od 1 lutego 1928 r.

Pan Wojewoda Stanisławowski przedni [prakt. adm. II. kategorii Eugenjusza Petersika z Kosowa do Śniatyna i przedznaczył do służby w Starostwie w Śniatynie.

Pan Wojewoda Stanisławowski przedni [urzęd. adm. III. kat. X. st. st. Władysława Dąbrowieckiego z Kołomyj do Peczenizyna, i przedznaczył do służby w Starostwie w Peczenizynie.

Pan Wojewoda Stanisławowski przedni [prakt. adm. III. kat. Stefanę Jakubowiczównę z Peczenizyna do Kołomyj i przedznaczył do służby w Starostwie w Kołomyj.

Pan Wojewoda Stanisławowski przyjął do służby Alojzego Łaszczewskiego w charakterze kontraktowego urzędnika XI. st. st. i przydzielił go do Starostwa w Dolinie.

## CZEŚĆ NIEURZĘDOWA

### Unifikacja prawa.

Dzień 6 lutego 1928, w którym ukazało się rozporządzenie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, zawierające „Prawo o ustroju sądów powszechnych”, ma znaczenie nie tylko dla prawnika, mającego bezpośrednią styczność z sądem, nie tylko dla licznych rzysz, które dochodzą swych praw lub są pociągane do odpowiedzialności, ale ma zarazem — i to w pierwszym rzędzie — doniosłe znaczenie dla całokształtu życia państwowego, jako jeden z najważniejszych kroków w kierunku utrwalenia spójności wewnętrznej Państwa i zacementowania ze sobą dawniejszych zaborów.

Polski oręż i traktaty pokojowe nadały

Polsce formę jednolitą na zewnątrz i silnej jednostki państwowej o mocarstwowym znaczeniu; wspólny język, państwowe uczucia obywateli, jedna władza naczelna stały się niejako jej duchowym sprzęgłem; jednolite prawo przekreśli ostatecznie raz na zawsze wszelkie pojęcie „byłego zaboru austriackiego, pruskiego i rosyjskiego”.

Różnorakie normy prawne tak w zakresie prawa cywilnego jak i karnego, obowiązujące w różnych dzielnicach Polski powodować musiały chaos w regulowaniu kwestii prawnych a co za tem idzie i kwestii współżycia pomiędzy sobą obywateli jednego i tego samego państwa, ale ponadto działają destruktywnie na każdą poszczególną jednostkę, nie pozwalając wypłynąć z niej myśli, że żyje w „Kongresówce” czy „Gallicji” a nie w zjednoczonej Polsce.

W czasie państwowego istnienia Polski wyszło już dużo ustaw i rozporządzeń, normujących jednolicie dla całego państwa rozmaite przedmioty; główne jednak podwaliny prawa opierały się w dalszym ciągu na odmiennych zasadach. Z chwilą wydania, powszechnie na wszystkich ziemiach Polski obowiązującego prawa o ustroju sądów powszechnych oddawna upragniona, bezwzględnie konieczna unifikacja prawa stała się faktem dokonany; jeszcze będą czas pewien, może i dłuższy, obowiązywać odmiennie w poszczególnych dzielnicach kodeksy karne, odrębne ustawy postępowania sądowego i szereg innych przepisów prawnych, ale ramy, w których one się będą uzwewnętrzniały, stają się jednakowe. Podstawa unifikacji zaistniała w całej pełni, bo zuniifikowane zostały te organy władzy państwowej, które prawo — czas pewien jeszcze niejednolite — jednolicie jednak stosować muszą.

Jeżeli się mówiło przedtem o polskim sądownictwie, to przyznać niestety trzeba, że ono jako takie właściwie nie istniało: inne zasady mianowania sędziów, inne rodzaje i kategorie sądów, inny tryb ich urzędowania, inny system stosowania obowiązującego prawa; dzień 6 lutego dopiero stworzył naprawdę polskie sądownictwo.

Kto znał obowiązujące dotychczas na ziemiach Polski normy ustroju sądownictwa, kto się obecnie zapozna z nowym prawem, zrozumie, jakie trudności piętrzyły się przed kodyfikatorami. Wszelkie prawo wyrasta ze społeczeństwa, przez usta ustawodawcy samo społeczeństwo wy-

powiada swą wolę w kierunku powstania pewnych norm prawnych; prawo nie śmie być czemś oderwanem, stojącym poza społeczeństwem, czemś z poza niego powstałym; z jego krwi musi wyjść i w nią spłynąć z powrotem. Wiedź nie mógł też obecny ustawodawca jednym pociągnięciem pióra przekreślić zasad, które od lat dziesiątek zakorzeniły się w myślenie, postępowanie i życie mieszkańców poszczególnych dzielnic; z drugiej strony nie mógł pozostawić ich nienaruszonymi, bo przecież były one między sobą sprzeczne i przez pozostawienie tych sprzeczności nie dałoby się osiągnąć unifikacji. Trzeba było tedy ze specjalną niejaką intuicją ustawodawczą, ze szczególnie subtelnym nawiastwem potrzeb życia, stworzyć z krańców nieraz odmiennych zasad, zasadą jedną, nową, godzącą i ogarniającą sobą zasady dotychczasowe.

Podniosą się niewątpliwie głosy krytykujące ten czy ów poszczególny przepis nowego rozporządzenia, niejedni będzie się starał wykazać jakieś braki, usterki, ale temu nikt chyba nie zaprzeczy i to stwierdzić się musi, że z ciężkiej sytuacji, w jakiej znalazł się rzadko kiedy inny jakiś ustawodawca, który ma jedynie tworzyć a nie godzić, wywiązał się polski ustawodawca prawdziwie po mistrzowsku. Słyszało się od dawna alarmy o jakichś groźnych ustrojowi sądownictwa przewrotach, zapowiedzi rzeczy niespodziewanych, obalających cały istniejący starz rzeczy w sposób rewolucyjny. Jednak omawiane rozporządzenie właśnie przeciwnie, nie zawiera żadnych sensacji, żadnych gwałtownych wstrząsów, żadnych niepożądanych nowości; w sposób jasny, prosty a silny łączy istniejące dotychczas w Polsce sądy w jeden nowy, solidny gmach, w którym nikomu obco nie będzie, gdzie jedynie piękniejsza jest architektura, gdzie świeży kraży przyływ powietrza, gdzie znajdzie każdy to, w czym wyrósł i z czym się zrośł.

Jak z jednej strony ustawodawca pogodzić umiał zasady we wszystkich dziedzinach Polski obowiązujące, tak z drugiej strony — co również z naciskiem podkreślić należy — nie dał się uwieść, tak częstej w dobie powojennej pokusie eksperymentowania; uwzględnił potrzeby czasu, idąc po linii najnowszych myśli powstałych w nauce i praktyce, opiera jednak swe przepisy na wypróbowanych, trwałych podstawach, zdając sobie sprawę z tego, że o zbyt poważną,

79) JERZY BERNANOS.

## Pod słońcem szatana.

Autoryzowany przekład Aleksandra Wata.

Podnosi małego chłopczyka jak hostję. Rzuci niebu dzikie spojrzenie. Jak odtworzył krzyk strapienia, przekleństwo bohatera, który nie o zlitowanie prosi ani o przebaczenie, lecz o sprawiedliwość! Nie, nie! Nie błaga o ten cud, żąda go. Bóg powinien, Bóg da mu, albo też wszystko jest tylko anem. Powiedz, kto jest panem. Ty, czy on! O szalone, szalone słowo, stworzone, aby rozlegać się w niebiosach i rozbijać milczenie! Słowo szalone, bluźnierstwo z miłości!

Ten, który wprowadził śmierć do rodziny ludzkiej, posiada zapewne moc zniszczenia samego życia, sprowadzenia życia do nicności z której wyszło. Choćby napróżno cierpiał, cóż z tego — wierzył. Ukaz się — wola głosem wewnętrznym, jakim objawia się niewidzialnemu światu niepojęta moc ludzka — ukazać się, zanim porzucisz mnie na zawsze! — O, ten nieszczęsny stary kapłan, który marnuje wszystko co posiada, żeby otrzymać znak z nieba! I znak ten nie będzie mu odmówiony, albowiem wiara, która przenosi góry, może wskrzesić nieboszczyka... Wszakże Bóg daje się tylko miłości.

### VIII.

Sam święty z Lumbres zostawił króciutkie sprawozdanie, a raczej notatki, spisane w спіwach, w zamęcie ducha, graniczącym z obłąkaniem. Styl ich jest niezręczny i tak naiwny, że nie można ich powtórzyć bez poprawek. Nie trzeba szukać w nich nadzwyczajnego człowieka, którego nawiedzały wszystkie pokusy desperacji; wręcz przeciwnie z tych zdań wyłania się dawny proboszcz z Lumbres, jego czysta pokora, jego szacunek względem przełożonych, a nawet uległość nieco pozioma, służalcza obawa wszelkiego rozgłosu, całkowity brak zaufania do siebie połączony z głębokim nieuleczalnym przygnębieniem, pozwalającym przewidzieć aż zbyt łatwo jego koniec.

A jednak kilka zdań warto wydrzeć z zapomnienia. W zdaniach tych, starając się jedynie ustalić kolejność faktów, których był jedynym świadkiem, opisuje słowo za słowem ostatnie chwile swej niezwyklej przygody. Oto ona:

„Minutę czy dwie minuty trzymałem w ręku małego trupka i starałem się go podnieść do krzyża. Przyszło mi to z trudem, chociaż był lekki, do takiego bowiem stopnia moja lewa ręka była słaba i zmęczona. Jednakże udało mi się unieść go. I wówczas, wpatrując się w Zbawiciela i przywołując

żarliwie na pamięć pokuty i niedolę swego nieszczęsnego życia, dobro, jakie dano mi czasem czynić, pociechy, których doznawałem, oddałem wszystko, wszystko bez zastrzeżeń, byle tylko przed moją oczyma zgnębiony został przez Potężniejszego wróg, który przesładował mnie bez wytchnienia, który obecnie pozbawiał mnie nawet nadziei na zbawienie... O, mój Ojczy, ofiarowałbym za to bodaj żywot wieczny!...

„Ojczy mój, to prawda aż zbyt pewna; diabeł który opanował mnie, jest dość silny i dość subtelny, aby mamić moje zmysły, mylić moje sądy, mieszać prawdę z kłamstwem. Z góry godzę się, przyjmuję twoje rozstrzygnięcie. Ale cud życie jeszcze w oczach, które go widziały, w rękach, które dotykały go... Tak! w przeciągu czasu, którego nie mogłem utrwać, zdawało mi się, że nieboszczyk żyje. Czuję pod rękoma jego ciepło i drżenie. Mała, odrzucona do tyłu główka, odwróciła się ku mnie... Widziałem, jak powieki zadrżały i wzrok się ożywił... Widziałem to. W tej chwili głos wewnętrzny powtarzał mi słowa: Numquid cognoscitur in tenebris mirabilia tua, at iustitia tua in terra oblivionis? Otworzyłem usta, aby to wypowiedzieć, gdy zdławił mnie ból ostry, niewysłowiony, nie dający się z niczem porównać. Jeszcze przez sekundę usiłowałem utrzymać drobne ciało, które jednak wysunęło mi się z rąk. Widziałem, jak

opadło na łóżko. To wówczas rozległ się za mną straszliwy krzyk”.

Istotnie ustąpił ten krzyk straszliwy, po którym rozległo się coś znacznie okropniejszego — śmiech. Wybiegł z pokoju, niczem złodziej, wprost ku otwartym drzwiom, do słońcem oblanego ogródka, nie obracając głowy, nie widząc prócz cieni, których nie poznawał, które tylko odtrącał wyciągniętymi rękoma... Za nim zamierały poszczególne głosy, zmieszały się w jeden nieokreślony rumor, który wnet zamilkł. Zrobił jeszcze kilka kroków, odetchnął, otworzył oczy. Siedział na stoku gościńca do Lumbres, kapelusze jego leżał na ziemi, spojrzenie jego było jeszcze nieprzytomne. Wózek przemknął kłusem w złościstej kurzawie, woźnica uśmiechnął się radośnie i wywiązał hałem... „Czy śniłem?” — zapytywał siebie nieszczęsny kapłan z biciem serca...

Przed nim stał proboszcz z Luzarnes.

Proboszcz z Luzarnes błądy, zadyszany, bełkocący, lecz powoli odzyskujący godność i pewność siebie na widok niehoraka, który podniósł się z trudem i starał się stać prosto, z potarganymi siwymi włosami, bez kapelusza, podobny staremu żakowi.

(C. d. n.)

zbyt zasadniczą rzecz idzie: o podstawy sądownictwa, sprawiedliwość i praworządność.

Wprowadzenie w życie rozporządzenia nie napotka wobec tego na żadne trudności. Na sędziów i wszystkich innych, których ono w pierwszym rzędzie dotyczy spada jednak obowiązek baczenia, by ta pierwsza wielka, zasadnicza, polska praca kodyfikacyjna nie pozostała jedynie zbiorem pewnej ilości artykułów, lecz, by ożywiona ich obywatelskim zrozumieniem pracy, ich rozumem i sercem stała się żywym tworem społecznym.

Cytowanie i referowanie cudzych myśli w organach dziennikarskich jest czynnością rzucającą światło na dobrą wolę, sumienność i takt tego, który cytuje. Cytowany jest gościem w cudzym domu; należą mu się pewne względy, tembardziej, że w danym momencie nie ma możliwości bronić się i prostować.

Wywody nasze w sprawie „Ruchu wyborczego wśród Żydów” zacytowane zostały przez tenże organ sjonistyczny „Chwila”. W niedokładnym zwiędzaniu cytatu intencje artykułu i jego autora wypaczyły się. Przewodnią myślą artykułu było skonstatowanie posuwającego się procesu dojrzewania myśli państwowej wśród ludności żydowskiej. Punktem końcowym tego rozwoju — w myśl artykułu — jest udział Żydów w ogólnopolskich ugrupowaniach i pracach, a fakt, że bardzo znaczna część ludności żydowskiej pod kierunkiem przywódców, dysponujących wielkim moralnym i politycznym autorytetem, staje do walki wyborczej w szeregach ugrupowań rządowych, pozwala optymistycznie stawiać w tej kwestii horoskopy.

Nie odmawialiśmy nigdy przywódcom siedemnastki orientacji i zrzeczności w wyznaczeniu położenia. Pozytywnie jednak na drodze dojrzewania myśli państwowej wśród Żydów od bloku mniejszości do pełnej państwowej asymilacji, uważamy za etap pomysłny, który niebawem będzie przekroczony.

„Chwila”, opuszczając lub skracać ustępy odnoszące się do jedynki i umieszczając w całej rozciągłości słowa dotyczące siedemnastki, pośrednio impetuje artykulemu specjalne sympatie dla tego ostatniego ugrupowania; w danym wypadku chodziło nam jedynie o ścisłość i obiektywność.

O to samo w stosunku do siebie pozwalamy sobie prosić Redakcję „Chwili” na wygnanie, gdyby znów kiedy chciała nas zaprosić — w charakterze cytowanych — na łamy swego pisma.

## P. Minister Czechowicz o sytuacji gospodarczej.

Wczoraj odbyło się w Włocławku otwarcie Oddziału Banku Gospodarstwa Krajowego. Na uroczystości te przybyli z Warszawy Minister Skarbu Czechowicz z dyrektorem Departamentu prezydenckiego Ministerstwa Skarbu Starzyńskim, prezes Banku Gospodarstwa Krajowego gen. Górecki, Wojewoda Twardo, naczelny dyrektor B. G. K. Korwin-Szymanowski i naczelnik Wydziału personalnego B. G. K. Barysz. Wprost z dworca p. Minister Czechowicz udał się do gmachu gimnazjum Złemi Kujawskiej, gdzie wygłosił odczyt o t. „Sytuacja gospodarcza Polski w dobie obecnej”. Na odczyt reprezentowane były liczne wszystkie warstwy społeczeństwa. Oprócz przedstawicieli miejscowej ludności przybyli z okolicznych powiatów liczne delegacje drobnych rolników.

Sytuację gospodarczą w Polsce przedstawił Pan Minister w następujących słowach:

Rząd Marszałka Piłsudskiego odziedziczył po rządach poprzednich sprawy gospodarcze i finansowe w stanie nieuregulowanym. Pochodziło to z tej przyczyny, że nasz Sejm nie mogąc wyłonić trwałej, rządzącej większości, nie mógł też eo ipso opracować planu gospodarczego i finansowego, obliczonego na dalszą metę. Tembardziej nie mogło być mowy o konsekwentnym wykonaniu jakiegokolwiek planu. Sprawy te, wymagające ścisłej planowości, były załatwiane od wypadku do wypadku, zależnie od zmieniających się, jak w kalejdoskopie nastrojów politycznych i stosunków partyjnych. Zdając sobie sprawę z własnej niemocy, Sejm chętnie zrezygnował z części swych uprawnień na początku r. 1924 i przelał je na ówczesnego premiera, Władysława Grabskiego, wyposażając go w nieograniczone niemal pełnomocnictwa w zakresie gospo-

darczo-finansowym. Praca ówczesnego rządu, nie zważając na szerokie pełnomocnictwa, była jednakże ogromnie utrudniona, a to na skutek dokuczliwego wtrącania się poszczególnych partii, a nawet poszczególnych wpływowych posłów i senatorów. Leaderzy stronnictw politycznych narzucali swą wolę przy rozstrzygnięciu najpoważniejszych nawet problemów. Wypaczało to i zniekształcało prace ówczesnego rządu. Władza wykonawcza we wszystkich instancjach była w pełnym tego słowa znaczeniu terroryzowana przez panów posłów, ministrowie zaś zmuszeni byli, chcąc utrzymać się przy władzy, większą część swego czasu poświęcać załatwianiu osobistych spraw panów posłów.

Najbardziej charakterystycznym dla ówczesnych stosunków jest fakt, że po deficytowym roku 1924, gdy Polska nadto była nawiedzona klęską nieurodzaju, Sejm uchwalił budżet na r. 1925 w rozmiarach o 30% po stronie wydatków zwiększony.

Z chwilą objęcia władzy, Rząd Marszałka Piłsudskiego zajął wyraźne i zdecydowane stanowisko. Postanowił, unikając wszelkich ryzykownych eksperymentów, iść utartą drogą, wytkniętą przez teorię i praktykę finansową. Przywiązując decydujące znaczenie do kwestji równowagi budżetu, Rząd zdobył się na należytą energię i tą równowagę osiągnął. Już rok 1926 zamknęliśmy nadwyżką dochodów w kwocie 155 milionów (od 1 kwietnia 1927 do 31 stycznia 1928 r.) nadwyżką dochodów nad wydatkami wynosi 240 milionów zł. Jest rzeczą znamieną, że po stronie przychodów budżetowych osiągnęliśmy w okresie dziesięciomiesięcznym 2,224,000,000 zł. czyli o 234 milionów więcej, niż przewiduje całoroczny preliminarz budżetowy (1,990,000,000). Równowaga budżetowa, połączona ze znacznymi nadwyżkami, ułatwiła Polsce zaciągnięcie ostatniej pożyczki zagranicznej i ułatwiła przeprowadzenie reformy ustroju pieniężnego, opartej na mocnych podstawach. Gdy na dzień 31 kwietnia 1926 kruszcze i walutowe pokrycie w Banku Polskim wynosiło zaledwie około 25 milionów dol., to na dzień 31 grudnia 1927 r. zapas kruszcza, walut i dewiz wzrósł do cyfry 1,414,5 milionów zł., według nowego paritetu, co stanowi równowartość 158 milionów dol. Powyższy stan zawiądzamy zaledwie w połowie wpływem z ostatniej pożyczki stabilizacyjnej, które wynosiły efektywnie 61,6 milionów dol. W tem miejscu uważam za konieczne nadmienić, że inne banki emisyjne świata przyznały Bankowi Polskiemu kredyt w wysokości 20 milionów dol. Równowaga budżetowa oraz stabilizacja waluty, oparta na tak solidnych podstawach, nie mogła nie pozostać bez wpływu na kształtowanie się warunków kredytowych w naszym Państwie. Przedewszystkiem stwierdzić musimy pełne zaufanie do istniejącej waluty i odrodzenie w związku z tem zmysłu oszczędnościowego. Powyższy stan rzeczy doprowadził do stopniowego obniżenia stopy procentowej w Banku Polskim z 12 do 8% i w bankach prywatnych z 24 do 12%.

Stanowi to bezcenne dobrodziejstwo dla życia gospodarczego. Nie chcę przez to powiedzieć, że na tym etapie musimy pozostać. Odwrotnie, winniśmy dążyć do dalszego znacznego zredukowania stopy procentowej, wzorem państw europejskich. Rok 1927 jest okresem przełomowym w rozwoju bankowości polskiej, o czem świadczy porównanie sald udzielonych kredytów. Rząd przyszedł z wydatną pomocą bankowości prywatnej w granicach upoważnień ustawowych. Przy pomocy rządowej dokonana została sanacja znaczniejszych banków, stwarzając trwałe podstawy ich dalszego rozwoju. Jednocześnie szczegółową opieką ooczono banki państwowe. Kapitał zakładowy Banku Rolnego podniesiono z 13 do 75 milionów zł., a nadto zamierzonym jest dalsze podniesienie tego kapitału do 100 milionów złotych. Kapitał zakładowy Banku Gospodarstwa Krajowego podwyższony został do 120 milionów. Streszczony obraz poprawy nie byłby całkowity, gdybyśmy pomnęli milczeniem stan rezerw kasowych naszego skarbu. Saldo sum skarbowych wynosiło na dzień 31 grudnia 1927 r. 460 milionów zł. Do tego dochodzi żelazna rezerwa skarbową w Banku Polskim w wysokości 75 milionów zł., skarbowy pakiet akcji Banku Polskiego o równowartości 75 milionów zł. i specjalny fundusz w kwocie 141 milionów zł. Łącznie zatem skarb dysponuje pokaźną cyfrą 750 milionów zł., które jednak w znacznej swej części mogą być zwalniane tylko stopniowo. Popełnilibyśmy atoli wielki błąd, gdybyśmy uważali dzieło poprawy finansowej Państwa za ukończone. Finanse każdego państwa są odzwierciedleniem życia gospodarczego i jedynie rozwój tego życia zapewnia pomyślność i trwałość koniunktury finansowej.

W ostatnim okresie produkcja krajowa wykazała wyjątkowo znaczne postępy, o czem świadczy: 1) Ilość przepracowanych robotników-godzin: w pierwszym półroczu 1926 r. 357 milionów, w drugim półroczu 1927 r. 552 milionów; 2) Zmniejszenie się bezrobocia: w grudniu 1925 r. 251.000, w 1927 r. 165.000; 3) Średnia dzienna przewozów kolejowych w tysiącach jednostek kolejowych: w 1926 r. 14, w 1927 r. 16,2, wzrost o 16%. Nie powinniśmy jednak w świetle tych pomniejszych objawów zamykać oczu na poważne niebezpieczeństwo, jakie zagraża ze strony ujemnego bilansu handlowego. Nie możemy się pocieszać tem, że import kształtuje się korzystniej w porównaniu z r. 1924 i 1925, wykazując stosunkowy wzrost surowców i półfabrykatów przy jednoczesnym procentowym zmniejszaniu się artykułów zbytkowych oraz gospodarczo zbędnych. Cyfra deficytu w bilansie handlowym za r. 1927 wynosiła 221,1 milionów zł. w złocie, wedle starego paritetu, czyli 42,7 milionów dol., nie może nie wzbudzać bardzo poważnych obaw. Jest rzeczą zrozumiałą, że taki kraj, jak Polska, przeżywająca okres odbudowy i modernizacji swego warsztatu pracy, ujawnia naturalne dążenie do sprowadzenia z zewnątrz rozmaitych artykułów w tempie przyspieszonym. — Obowiązkiem wszakże Rządu jest regulowanie w miarę możliwości rozmiarów importu nawet potrzebnego, a to tembardziej w okresach, gdy tempo dopływu kapitałów obcych nie dotrzymuje kroku naszym poczynaniom inwestycyjnym.

Skarbowość ma dwa fronty: budżetowy i walutowy. Każdy z tych frontów winien być za wszelką cenę utrzymany. Istnieje prawda-teoria, że ujemny bilans płatniczy stanowi niebezpieczeństwo dla waluty, o ile system pieniężny nie jest oparty na prawidłowych podstawach. Instytucja emisyjna bowiem w miarę kurczenia się pokrycia, wycofuje z obiegu banknoty zapomocą restrykcji kredytowych i zachowuje w ten sposób normalny stosunek z ich obiegiem. Polityka ta jednak nie liczy się z konsekwencjami wypływającymi dla życia gospodarczego, z trudności kredytowych, które przy takich warunkach wytworzyłyby nadto koniunktury wielce niebezpieczne dla równowagi budżetowej. Rząd przedsięwziął już pewne kroki w zakresie naszej polityki handlowej. Punkt ciężkości leży jednak w rozwoju naszej ekspansji na zewnątrz, czyli w wzmożeniu eksportu, co wymaga planowej pracy nad powiększeniem i udoskonaleniem produkcji.

W naszych warunkach o rozwoju produkcji decyduje przedewszystkiem kwestja kredytu. Mając na względzie potrzeby kredytowe rolnictwa, Ministerstwo Skarbu opracowało projekt kredytu dłużeterminowego dla drobnego rolnictwa na okres do trzech lat na zakupno inwentarza i narzędzi rolniczych, oraz na spłatę uciążliwych długów, tudzież projekt kredytów melioracyjnych na specjalnych ulgowych warunkach, z przejęciem części oprocentowania na budżet Państwa. Kredyty dłużeterminowe odegrają niezawodnie ogromną rolę w rozwoju kultury rolnej. Kredyty te byłyby udzielane przez Bank Polski za pośrednictwem kas gminnych i spółdzielni kredytowych. Zobowiązania tych instytucji kredytowych mogłyby stanowić ewentualnie podstawę dla emisji krótkoterminowych bonów Banku Polskiego, z okresem umorzenia najdalej trzyletnim, które to bono mogłyby być lokowane na rynkach zagranicznych. Kredyt melioracyjny dotąd był przyznawany na ulgowych warunkach bezpośrednio z budżetu państwowego. Z natury rzeczy rozmiary tego kredytu były ograniczone i budżet na rok bieżący przewiduje na ten cel zaledwie 7 milionów zł. Wzorem innych państw, należy przejść na system udzielania długoterminowych kredytów melioracyjnych w formie specjalnych obligacji melioracyjnych. Technika tego kredytu byłaby analogiczna do kredytu długoterminowego, udzielanego w listach zastawnych, przyczem Rząd przyjąłby na budżet Państwa część oprocentowania. Przypuszczamy, że obligacje będą 7%-owe i że na budżet Państwa przyjętym zostanie wyrównanie procentu w wysokości 2%. Przy takim ujęciu, nie powiększając nawet wydatków budżetowych, można rozwinąć operacje w bardzo szerokich rozmiarach. Rozmiary zamierzonej akcji, jak również rozwój kredytu długoterminowego w dotychczasowych rozmiarach, zależne są od lokowania na rynkach zagranicznych listów zastawnych i obligacji, a to w związku z niedostateczną jeszcze pojemnością rynku wewnętrznego. Szybki rozwój kredytu długoterminowego Ministerstwo Skarbu uważa za swe naczelné zadanie. Poza rolnictwem powinniśmy otoczyć specjalną opieką także gałęzie produk-

cyj, które rokują widoki eksportowe, przyczem Bank Gospodarstwa Krajowego odegrać winien na tem polu wybitną rolę.

Przepraszając Szanownych Panów za przemówienie, być może zbyt fachowe, cłocę skorzystać ze sposobności i zwrócić się do społeczeństwa w imię przyszłych losów naszego rozwoju gospodarczego, z gorącym apelem, ażeby zrozumieć zechciało konieczność traktowania problemu gospodarczego pod kątem widzenia interesów całego Narodu, nie zaś przemijających względów partyjnych. Z ubolewaniem stwierdzić muszę, że pewien odłam społeczeństwa nie ukrywa nawet swego niezadowolenia z wszelkich pomniejszych wyników na tem polu, jak również swej złowrożej radości przy ukazaniu się na naszym horyzoncie gospodarczym jakiegokolwiek, chociażby nawet urojonego niebezpieczeństwa. Zechcą Panowie łaskawie przypomnieć sobie chociażby przepowiednie nieuniknionego kryzysu finansowego ze strony szeregu wybitnych osobistości, czynione akurat w okresie pertraktacji o pożyczkę zagraniczną, a obliczone na podkopanie kredytu Państwa Polskiego zagranicą. Praca nad odrodzeniem gospodarczym Polski byłaby ogromnie ułatwiona i stanowiłaby zadanie wdzięczniejsze, gdyby wszystkie pretensje do poważniejszej roli czynniki społeczeństwa hołdowały dewizie: „Salus rei publicae suprema lex esto”.

Po wygłoszeniu odczytu p. Minister Czechowicz udał się wraz z otoczeniem do nowego gmachu Oddziału B. G. K. celem wzięcia udziału w uroczystości. Aktu poświęcenia dokonał ks. biskup-sufagan Owczarek, poczem dyrektor B. G. K. Szymanowski wygłosił przemówienie, w którym podkreślił znaczenie nowej państwowej instytucji kredytowej, jaką jest nowoutworzony Oddział Banku Gospodarstwa Krajowego dla rozwoju rolnictwa i przemysłu Ziemi Kujawskiej. Po obiedzie, którym podejmowała p. Ministerka dyrekcja Oddziału B. G. K., p. Minister udał się w drogę powrotną do Warszawy.

## Kołomyja za Bezpart. Blokiem Współpr. z Rządem

Prezes Banku Gospodarstwa Krajowego gen. dr. Roman Górecki przybył do Kołomyji. Na dworcu powitał go przedstawiciel władz państwowych i miasta oraz oddział Związku Strzeleckiego. Z dworca udał się p. generał do gmachu Rady powiatowej, gdzie wraz z p. Wojewodą Morawskim i towarzyszącymi urzędnikami. Województwa i Banku Gospodarstwa podejmowany był śniadaniem przez starostę kołomyjskiego a zarazem tymczasowego kierownika zarządu powiatowego dr. Bolesława Skwarczyńskiego. Po śniadaniu w towarzystwie najbliższego otoczenia zwiedził celę więzienną Nr. 36 w domu więźniów, w której 10 lat temu, w dniu 19 lutego 1918 był więziony przez ówczesne austriackie władze wojskowe pod zarzutem zdrady stanu. W następnych godzinach przyjmował delegacje w sprawach gospodarczych w biurach miejscowego oddziału Banku Gospodarstwa Krajowego.

O godz. 16.30 w wielkiej sali Kasy Oszczędności odbył się wiec obywatelski, w którym wzięło udział przeszło 3.000 osób. Podniosło i rzeczowo przemówienie p. generała Góreckiego, jako czołowego kandydata na Nr. 1, wywarło na słuchaczach wielkie wrażenie i przerywane było częstymi oklaskami. Zebrani uchwalili przez akklamacje następującą rezolucję:

„Zebrani na wielkim wiecu w dniu 10 b. m. w sali Miejskiej Kasy Oszczędności w Kołomyji obywatelski wszystkich stanów uchwalają jednomyślnie i bez zastrzeżeń przed listę Nr. 1 Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem i wyrażają równocześnie protest i oburzenie dla tych, którzy rozbijają głosy polskie przez złożenie odrębnych list. Równocześnie zebrani wyrażają hołd Wielkiemu Budowniczoemu Polski, Marszałkowi Piłsudskiemu i jego Rządowi”.

O godz. 19-tej przyjdą podemnować p. Wojewodę i p. gen. Góreckiego bankietem, w którym uczestniczyło około 400 osób z różnych sfer społeczeństwa, bez różnicy wyznania i narodowości. W czasie bankietu przemówił krótko p. gen. Górecki o temacie swych przeżyć legionowych. Po bankiecie obaj goście zaszczycili swą obecnością reprezentacyjny bal strzelecki.

Dnia 20 b. m. o godz. 6.30 rano wyjechał p. gen. Górecki do Warszawy, zegnamy na dworcu przez starostę Skwarczyńskiego dyrektora Oddziału Banku Gospodarstwa Czernichowskiego i przedstawicieli wojewód-

## Duchowi Waszyngtona.

(W 196 rocznicę urodzin wielkiego Amerykanina).

Za cztery lata od dnia dzisiejszego (23 lutego 1932) przypada 200-na rocznica urodzin Jerzego Waszyngtona. Ameryka gotuje się do godnego uczczenia tej wielkiej daty, i dlatego już w roku bieżącym święci nie zwykle uroczyste ten drogi sercu każdego obywatela amerykańskiego dzień swego bohatera.

Nazwisko Jerzego Waszyngtona jest bowiem dla Amerykanina głębokim symbolem. Nietylko z tego powodu, że przypomina mu kolebkę dziejową wielkiego Narodu i potężnego państwa, a zarazem najwspanialsze karty heroicznej walki o wolność; nazwisko to zamyka równocześnie w sobie wszystko tych ideałów, które od lat dwustu przewodniczą duchowi amerykańskiemu, wypisane na jego gwieździstym sztandarze. Waszyngton — to prawzór obywatela amerykańskiego, stawiany przed oczy każdemu dziecku i młodzieńcowi. Na konkretnym przykładzie jego życia i czynów, jego charakteru — analizuje się i wyklada te cnoty, które winny zdobić prawego Amerykanina. I jeszcze jedno. Kult Waszyngtona stał się potrzebą amerykańskiego serca, w którym kult bohaterów zapuścił zdawna mocne korzenie, w wyższym może jeszcze stopniu, niż w naszym narodzie.

Jerzy Waszyngton — to przedewszystkiem amerykański Cyncynatus. Rolnik, u-sadnik, plantator, odrywa się od pluga i o-prawy pustych obszarów Wirginii, ilekroć interes ojczyzny woła go pod broń i każe mu objąć stanowisko wodza czy rządcy u-kochanego społeczeństwa. Rycerska krew płynie w jego żyłach, i ten sam człowiek, który wczoraj był doskonałym gospodarzem wiejskim, potrafi być dzisiaj dzielnym żoł-nierzem, mądrym i przewidującym wodzem. Jeszcze przed wielką wojną wyzwoleniczą dał Waszyngton dowody swych zamiłowań i swego talentu wojskowego. Stał na czele milicji macierzystej kolonii, brał udział w walkach angielskich przeciw Francuzom i Indianom. W całej pełni zajaśniał talent jego wodzowski atoli dopiero w czasie walk wolnościowych. Mianowany przez Konwent w Filadelfii (14 czerwca 1775 r.) naczelnym wodzem armii insurrekcyjnej, organizuje tę armię, ujmuje w rzy karności, napętnia za-pałem i własnym gorącym duchem. Mo-żnaby go porównać z Fabjuszem rzymskim. Waszyngton wiedział, że wojsko osad amerykańskich nie może mierzyć się w otwar-tych polach z weteranami Anglii i zwerb-owanym knechtem niemieckim. To też, jak Fabjusz Kunktor, podcinał siły nieprzyja-elskie przedewszystkiem ustawicznym cernowaniem, nużył je pochodami, niepokojem i popłochem, stawał opór, zniknął przed wrogiem, wprowadzał go w ciężkie sytuac-je, zjawiając się nieraz najniespodziewa-niej. Miał jednak także wielkie swoje prze-

wagi i znakomite zwycięstwa, jak wypę-dzenie Anglików z Bostonu, jak zwycięstwo pod Princeton lub kapitulacja generała Cornwal-isa pod Yorktown. Taktyka wojenna Wa-szyngtona, jedynie możliwa w ówczesnych warunkach, przyniosła też jego ojczyźnie ostateczne zwycięstwo.

Druga wiekopomna zasługa Waszyng-tona — to jego działalność polityczno-orga-nizacyjna na stanowisku pierwszego prezy-denta Unji Amerykańskiej, przez dwie ka-dencje z rządu (1789—1797). Jako wodza, cechowały go dwie wielkie zalety: z jednej strony niewzruszony spokój, cierpliwość i jasność orientacji nawet w najcięższych sytuacjach, z drugiej niestrudzona pracow-itość, którą porywał całe swe otoczenie. Te same dwie cnoty uderzają w wieloletnich jego rządach na stanowisku prezydenta. A obok tego gorący, afirmatywny patriotyzm, głębokie przywiązanie do wielkiego dzieła Unji, którego sam był jednym z głównych twórców. Rządy objął w najcięższych wa-runkach. Zjednoczenie Stanów amerykań-skich było jeszcze świeże, niepewne, gięt-kie, konstytucja niewprowadzona w życie, walki partyjne i rywalizacja poszczególnych Stanów, rozdzierały młode państwo, po-łożenie finansowe, handlowe, ekonomiczne pozostawiało wiele do życzenia. Jako fede-ralista zwalczany przez potężną opozycję t. zw. demokratów, podejrzewany i oskar-żany — okazuje w najcięższych chwilach ol-brzymią siłę ducha, niepospolitą odwagę cy-wilną, niewzruszoną moc charakteru. Prze-prowadza cały szereg reform gospodar-czych, handlowych, finansowych, celnych; w czasach po rewolucji francuskiej zazna-cza się też znakomicie jego talent i takt dy-plomatyczny w ułożeniu stosunków z Anglią i Francją. Dokonywa wiekopomnej pracy nad umocnieniem jedności amerykańskiej, nie tylko na drodze spójni materialnej, czy prawnopaiństwowej, ale też w dziedzinie wspólnych dążeń i ideałów. W wspaniałym pożegnaniu, skierowanym do rodaków w r. 1797, w chwili ustępowania z prezydentury, zostawił im swój testament; bądźcie przede-wszystkiem Amerykanami, wznacniają-cie swoje państwo i swój rząd, utrzymujcie zawsze w świecie siłę swego kredytu, wo-bec państw innych bądźcie zawsze poprawni ale trzymajcie się zdale od walk i sporów europejskich.

Jako człowiek wreszcie posiadał Jerzy Waszyngton niepospolite zalety umysłu i serca. Był arystokratą ducha w najlepszym tego słowa znaczeniu; mędzem stannu o głę-bokiej kulturze intelektualnej i o horyzon-tach światowych. Ludzi umiał pociągać ku sobie, przywiązywać do siebie więzią głębo-kiej czci i uwielbienia. To też gdy umarł w r. 1799 w cichej swej posiadłości w Mount-Vernon, pożegnano go krótkimi, ale najza-szczytniejszymi słowy: pierwszy na wojnie, pierwszy w pokoju, pierwszy w sercach swoich współzawodników.

Dla Polski i Polaków imię Jerzego Wa-szyngtona jest bardzo bliskie i bardzo dro-

gie. Po naszych własnych bohaterach naro-dowych, po Napoleonie — chyba ono tylko jedno ostało się niewzruszone w panteonie naszych serc. Działała tu i działa dotąd, nie tylko potęga i orok osobistości Waszyng-tona, moralna powaga jego prześlicznego cha-rakteru; niemniej, a bardzo ludzkie, zna-czenie, ma i ten wzgląd, że z imieniem Wa-szyngtona, jako pierwszego wodza narodu amerykańskiego w jego walce o wolność, wiąza się nazwiska naszych własnych boha-terów i rycerzy wolności. Pod jego to roz-kazami służy pułkownik - inżynier Tadeusz Kościuszko, budujący niestrudzenie owe for-ty i baterie, o które rozbiła się przemoc wroga amerykańskiej swobody; z jego roz-kazu generał - konfederat barski, Kazimierz Pułaski, formuje jazdę posiłkową amerykań-ską, i z okrzykiem: „forward” ganie boha-tersko w zuchwałej szarży na okopy angiels-kie pod Savannah.

Z sławą Kościuszki, z pamięcią Pułaskie-go przyszło wielkie imię Waszyngtona do Polski. Ono to pociągnęło za Ocean, jeszcze za życia Waszyngtona, niejednego Polaka (np. Niemcewicza), ono było niejednokrotnie powtarzane z szacunkiem w okresie naszych zmagani wolnościowych w XVIII i XIX wie-ku. Z szacunkiem wymieniał je Mickiewicz, a za nim wielu najznakomitszych polskich poetów, powieściopisarzy, historyków.

Od Jerzego Waszyngtona wiodą swoją metrykę te silne i serdeczne węzły, które na wielki potoczyły Polskę z wielkim amerykań-skim narodem. W symbolu waszyngtonijskim, który znaczy „prawo narodu do wolności”, zamknęła się też, jak w tajemniczym pier-scienu, męska, głęboka, długą milczącą przyjaźń narodu amerykańskiego dla Polski, ta przyjaźń cenna i owocna, która padła wreszcie ogromnym słowem Woodrowa Wil-sona na szalę pokoju wersalskiego. Przez Wilsona spłacił naród amerykański z na-wiązka swój dług polski, zaciągnięty wobec Kościuszki i Pułaskiego. W momencie tym duch Jerzego Waszyngtona zatriumfował najbardziej.

Setki tysięcy Polaków amerykańskich — czuje się od dziesiątek lat symami i oby-watelami potężnego państwa Stanów Zjedno-czonych. Dla dzieci ich imię Jerzego Wa-szyngtona jest święte. Do hołdu tych polskich synów Ameryki — przyłącza się dzisiaj, w rocznicę waszyngtonijską, także głos Polski europejskiej. A głos ten niesie ze sobą nie tylko fala wspomnień i cześć dla wielkiego imienia, ale także — potrzeba serc.

S.

## Z Komiteta bezpieczeństwa i rozjemstwa.

W dalszym ciągu obrad komiteta bez-pieczństwa i rozjemstwa, zabrał głos przed-stawiciel Włoch De Marini, który zalecał zawieranie dwustronnych układów pomiędzy sąsiadującymi państwami, nie wykluczając jednak możliwości prowadzenia prac przy-gotowawczych do zawarcia traktatów wielo-

stronnych. Następny mówca Erich (Finlan-dja) wyraził pogląd, iż narazie wykluczone jest dojscie do skutku powszechnego trak-tatu bezpieczeństwa i zaproponował, aby deklaracji o zakresie wojny nadać formę konwencji.

Paul Boncour przedstawił francuski punkt widzenia. Mówca domagał się utwo-rzenia szeregu regionalnych układów o roz-jemstwie i bezpieczeństwie, odpowiadają-cych układowi zawartemu w Locarno. We-dług Paula Boncoura zadaniem opinii pu-blicznej wszystkich krajów jest zachęcanie ich do zawierania tego rodzaju układów, albowiem tylko w ten sposób będzie można uniknąć powrotu do przedwojennych nie-bezpiecznych dla pokoju separatystycznych przymierzy.

W genewskich kołach politycznych wy-wołał wielkie wrażenie umieszczony w „Jour-nal de Geneve” artykuł lorda Cecil. Zasta-nawia się on nad tem, co można i co na-leży zrobić w sprawie bezpieczeństwa i roz-brojenia. Zdaniem autora, sytuacja dotyczą-ca bezpieczeństwa, jest względnie wyraźna. Żadna ogólna konwencja, mająca na celu zwiększenie bezpieczeństwa poza ramy prze-widziane przez pakt, jest niemożliwa. Można jednakże — pisze Cecil — próbować zrobić coś niecoś, by wyjaśnić znaczenie postano-wień paktu. W tej mierze zostały już przy-gotowane prace odpowiednie. Cecil jest przeciwnikiem umów pomiędzy dwoma pań-stwami i wywodzi, że prowadzą one do wznowienia przedwojennego stanu rzeczy, groźnego dla pokoju, a polegającego na sojuszach wojskowych. Również wydają mu się niebezpiecznymi układy regionalne, o ile nie pozostawiałyby one pod czujną ogólniej-szą kontrolą. Artykuł kończy się słowami: „Świat się niecierpliwi. Oczekuje on praw-dziwego postępu, a nie wytlumaczenia bez-czynności. Obecnie przyszedł czas dla czyn-ów, a nie dla słów“.

## Na fali dnia.

### Popielec.

Jest to jedno z najgłębszych chrześci-jańskich świąt. Dzień sądu nad cielesnością, która pyszniła się i władała niepodzielnie czasu dni zapustnych. Królowało obzarstwo i pijaństwo, chuć taneczna i chuć rozkoszy wszelakich, próżność w ubiorze i żądra przypodobania się pici drugiej, beztroška leniwa i niemyślenie o Jutrze, chępliwa pewność siebie i junackie przemykanie się po płyciznie życia.

I oto nagle, jednego takiego zimowego dnia, co budzi się wśród zadymki śnieżnej, staje się w powietrzu i w zmęczonych ser-cach ludzkich wielki spokój, a jeśli przez ten spokój i przez tę białą ciszę wytyczysz słuch — dojdzie cię z głębi wieków mądre wołanie Salomonowe: „Vanitas vanitatum et omnia vanitas, — „Marność nad marno-ściami i wszystko jest marnością! Wszyst-ko, co z ciała jest jeno i z materji, co jest pianą zmysłów i wyobraźni, co z ziemi się poczęło a człowiekowi płuży.

STANISŁAW WASYLEWSKI

2)

## Grottger i Lwowianie.

### Kilka objaśnień i uzupełnień.

Przyjaźń serdeczna zadzierzgnięta z „polskim Delarochem” za sprawą owej dzie-łowej malowanej, przyjaźń artysty z młodym krytykiem nie zerwała się odtąd. Węzły jej zacieśniły się tam goręcej, gdy wkrótce po-tem Starkel stał się pierwszym krytykiem oddającym sprawiedliwość wielkiemu dzie-łu artysty. Latem roku 1866 wystawiono w lwowskiej sali ratuszowej po raz pierwszy kartony „Lituanii”. Jedyne wówczas we Lwowie pismo literacko-artystyczne, gło-śny w całej Polsce „Dziennik literacki” prze-szedł świeżo pod wspólną redakcję Juliusza Starkla i Władysława Łozińskiego i rozby-śnił pod koniec swego istnienia ogromnym podwyższeniem poziomu. Dzięki sprzyjają-cym okolicznościom politycznym pismo mo-gło teraz zajmować się całością życia kul-turalnego Polski. I po raz pierwszy oddy-chało pełną pierśią.

W gorącym artykule powitał „Dziennik” wystawę Grottgera, dając zarazem świade-ctwo, jak szybko poznał się Lwów na geni-usz swego największego artysty. Autorem sprawozdania z wystawy był Starkel, który pisał: „Z początkiem ubiegłego tygodnia o-gladaliśmy w sali ratuszowej szereg świe-żych rysunków Artura Grottgera... Są to sceny z powstania na Litwie... Aby dać czy-telnikom należyte wrażenie należałoby wła-ściwie przelać w słowa ten wzniosły po-maat, który artysta przeniósł genialnym o-

łwkiem na papier”. Omówiwszy szczegó-łowo treść i znaczenie sześciu kartonów „Li-tuanii” wywodził krytyk dalej: „Taki to poemat stworzył p. Grottger mistrzowskim swym ołówkiem, w którym nie wiedzieć, co podziwiać czy szczytność pomysłu czy po-jęcie wykonania! Z psychiczną głębokością obmyślana jest każda postać, każde porusz-ienie i rys twarzy, z organiczną ścisłością od-powiadają sobie wszystkie części. W da-łszym ciągu szczegółowego sprawozdania podkreślono „wielką rozmaitość tonów, światła, półcieniów i cieni”, zaznaczono po-dobieństwo kompozycji utworu, „Warsza-wa” i „Polonia”, oraz większą demokratycz-ność w traktowaniu tematu. Krytykowi z przed pół w. w epoce realnej, bo parlamen-tarnej walki o „prawa ludu”, te przedewszy-tkiem zalety wydały się najmilsze. Nie brak-ło i zarzutów, iakkolwiek nieznacznych. Uważał tedy Starkel, że postać ducha w o-brazie 5-tych jest zamało uduchowiona, mo-żnaby mniemać, że to nie „duch męża ko-biety, lecz on sam wracający do domu z ra-ną w piersi. Sprawozdanie zakończył akor-dem entuzjazmu: Nie znamy malarza, któ-ryby w tak imponujący sposób uwydatnił żywioł ludowy. „Grottger pierwszy stwo-rzył samodzielnego chłopca jako obywatela i w tem jego nieskończenie wielka zasługa. Do tego trzeba było zaiste gorącego serca i prawdziwie poetyckiej duszy i nigdy też malarz nie był więcej poetą, a poeta synem, kraj swój miłującym!”

Zważmy, że ponad tą recenzją sześć dzie-łówek lat ubiegło, a mimo to zacytować ją można nie tylko bez wykrzyknika, ale i zdumienie się trzeba nad bystrością sądu kry-tyka, bystrością, która nie po raz pierwszy

się ujawniła. W tymże samym roczniku „Dziennika literackiego” Juliusz Starkel za-mieścił niezwykłą, poza czas swój wybiegają-jąca recenzję o dziele Słowackiego, którego wówczas ludzie poza kilku wyjątkami nie wazyli się rozumieć. O „Królu Duchu”.

Grottger odczytawszy w Pieniakach u Wł. Dzieduszyckich sprawozdanie Starkla zawstydzził się i przeraził poprostu wielkością swego dzieła!... O takiej nagrodzie nie marzył. Tyle „wyczytał pochwał najpiękniej-szych, że skromność zabrania mu o nich wspominać”. Uważa, że to wynik przyjaz-nej pobłażliwości, a krytyk jest uprzedzony dodatnio. Ale radość rozpięra mu piersi, gdy donosi o tem narzeczonej w liście z 25 lipca 1866 pisany nocą w Pieniakach. Podziwia-łszy przedtem trafny sąd krytyka, cóż te-raz uczynić na widok zakonnej pokory wiel-kiego artysty, który tak dalece uważa dzie-ło swoje za akt obowiązku, że aż wzbrania się przed uciechą z pochwał krytyki. Cóż uczynić? Chyba jeszcze niżej skłonić czoło przed potęgą tej wielkiej duszy!

Niedługo potem Grottger i Starkel spo-tykają się w Krakowie. Artur przygotowy-wał wówczas dla swej narzeczonej, wedle pięknego obyczaju epoki, wielkie album z autografami wybitnych pisarzy i rysunkami artystów. Artysta wręczył album Starklowi z prośbą, aby „każdy z jego znajomych, a zasłużonych pisarzy” wpisał się na pa-miątkę. Zwierzył się również przyjacielowi z planem nowego dzieła, które w duszy pia-stował. Była to „Wojna”, pierwotna, niezna-na, pierwszy zaczyn arcydzieła. Z Józefem Kremerem mówił też o niej. Ale plan pierw-otny rychło uległ przemianom, bo wkrót-ce potem już z Poręby rozpisuje się artysta

szereko o nowej koncepcji, która jest inna i lepsza. List ten pisany 4 listopada 1866, o-głoszony był w podobnie w „Sztuce” wy-danej przez wielkiego entuzjastę sztuki Grottgerowskiej Tadeusza Rutowskiego (1911 str. 29—31). Śp. prezydent Rutowski przypisał temu wynurzeniu Grottgera roz-strzygające znaczenie w sporze o idealizm i realizm artysty. Treści listu nie będę powta-rzał, zaznaczę jedynie, że w końcu listu pro-sił Grottger Starkla o uwagi krytyczne nad nowym pomysłem. Na ten temat rozwinęła się prawdopodobnie korespondencja pomię-dzy twórcą i krytykiem, daremnie jednak szukałem jej śladów, jak też daremnie py-tałem śp. Starkla o jej treść. Staruszek nie zdołał już tych szczegółów odszukać w pa-mięci. A i sam list Grottgera, na szczęście skłiszony w „Sztuce” w całości — prze-padł też bez wieści. Mimo usilnych starań, nie zdołałem wydstać tej rzewnej pamiętki z rąk spadkobierców śp. T. Rutowskiego.

Już się chyba później nie spotkali wię-cej, artysta ze swym krytykiem, bo to były ostatnie tygodnie pobytu Grottgera w Pol-sce. Po dwóch latach męczeńskiej pracy nad „Wojną” w Paryżu miał jej żołnierz powró-cić do Lwowa na marach, spowitych w nie-śmiertelność. Miastu swojemu wierny do ostatniego tchnienia. Zabiły w Pirenejach nietylko przez gruźlicę. Bo gdyby go tam wysłano, gdzie najgoręcej pragnął, inne świeciłoby słońce ostatnim chwilom genju-sza. To, które rankiem wschodzi ponad Krzywczycami, a wieczorem w czerechy kleparowskie zapada.



osób prywatnych do otwierania szkół. Nowa ustawa wymagać będzie od właścicieli szkół w pierwszym rzędzie cenzusu naukowego, a następnie pedagogicznego, co uniemożliwi praktyki obecne przy których nieraz właścicielami szkół są osoby nie mające nic wspólnego ani ze szkołą ani z nauczaniem.

Zjazd Zjednoczenia Stanu Średniego.

Warszawa, 22 lutego. (AW). W ciągu dwu ostatnich dni odbywał się tu zjazd prezesów Zarządów okręgowych Zjednoczenia Stanu Średniego. W zjeździe tym brało udział przeszło 60 członków. Przewodniczył m. J. Rogowicz. W czasie obrad stwierdzono rozwój kół Zjednoczenia Stanu Średniego.

Unieważnienie listy PPS.

Kowel, 22 lutego. (AW). Lista PPS. do Senatu z Województwa wołyńskiego została unieważniona ze względów formalnych.

Z ostatniej chwili.

Rozporządzenie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej o wydawnictwach państwowych.

Warszawa, 22 lutego. (Tel. wł.). W Nr. 17 Dziennika Ustaw R. P. ogłoszono rozporządzenie P. Prezydenta Rzeczypospolitej o statucie przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą „Wydawnictwa państwowe”. Ogłoszono jednocześnie sam statut tego przedsiębiorstwa. Nowo powstająca instytucja gromadzi w jedną całość wydawnictwa państwowe już istniejące i przyszłe przy Prezydium Rady Ministrów. W skład tej całości wchodzi: „Monitor Polski”, „Zbiór Wyroków Najwyższego Trybunału Administracyjnego” i „Gazeta Lwowska”. Ogólne kierownictwo redakcyjne, techniczne i administracyjne wydawnictw państwowych w którego ręku spoczywa również Naczelne kierownictwo „Monitora Polskiego”. Dyrektor wydawnictw państwowych jest urzędnikiem państwowym, natomiast pozostali personal jest w zasadzie kontraktowy, wynagradzany w zależności od świadczonych usług, w sposób przyjęty w przedsiębiorstwach prywatnych.

Sprawy gospodarcze.

Reglamentacja przywozu. Izba przemysłowo-handlowa we Lwowie zawiadamia, że z dniem 14 marca b. r. wchodzi w życie nowe zasady reglamentacji importu, ogłoszone w Dz. U. P. Nr. 15 ex 1928, poz. 113. Wedle tych przepisów, uchylone zostają dotychczasowe zakazy przywozu odnośnie do szeregu artykułów, wprowadzona zaś zostaje nowa lista towarów do przywozu zakazanych. Listę tę przeglądać można w stowarzyszeniach i związkach kupieckich, jak również i w Izbie przemysłowo-handlowej we Lwowie. Powyższe częściowe uchylenie zakazów przywozu, nie dotyczy importu z Rzeszy niemieckiej, wobec której obowiązują nadal dotychczasowe w tym wypadku zasady. W związku z tem, przy imporcie towarów, których dotychczasowy zakaz przywozu zostaje uchylony z dniem 14 marca b. r., wprowadzony zostaje przymus dołączenia świadectw pochodzenia.

Table with columns: KATEGORJE, Wart. nom., Ostatnia dywidenda, Płaca, Żądają, Transakcje. Includes sections for I. Papiery państwowe, II. Listy zastawne, III. Obligacje, IV. Akcje (Bankowe, Przemysłowe, Rolnicze, Ziemskie).

Table with columns: Wart. nom., Ostatnia dywidenda, Płaca, Żądają, Transakcje. Includes sections for b) Handlowe, c) Przemysłowe.

GIEŁDA PIENIĘŻNA, 22 lutego 1928.

Zwiększone zainteresowanie dla papierów procentowych. W akcjach zapotrzebowanie nadal skromne, przy kursach utrzymanych i obrotach średnich. Usposobienie żywsze.

GIEŁDA ZBOŻOWA z dnia 22 lutego 1928.

Tendencja na rynku ziemiopłodów utrzymana. Transakcje w pszenicy i życie. Sytuacja na ogół bez zmiany.

GIEŁDA WARSZAWSKA.

Table with columns: Bank Handl., Bank Pol., Bank Zachodni, Bank Zw. Sp. Zar., Sł. światło, Gosławice, Wysoka, Węgiel, Lilpop Rau. Includes section for GIEŁDA KRAKOWSKA.

GIEŁDA WIEDENSKA.

Table with columns: Amsterdam, Belgrad, Berlin, Bruksela, Budapeszt, Kopenhaga, Madryt, Medj lan, N. Jork, Paryż, Praga, Sztokholm, Warszawa, Zurych, Amerykańskie, Bułgarskie, Niemieckie, Francuskie, Włoskie.

Table with columns: Belgia, Holandia, Londyn, Nowy Jork, Paryż, Praga, Szwajcaria, Wiedeń, Włochy.

Table with columns: Bank Handl., Bank Pol., Bank Zachodni, Bank Zw. Sp. Zar., Sł. światło, Gosławice, Wysoka, Węgiel, Lilpop Rau.

Table with columns: Amsterdam, Belgrad, Berlin, Bruksela, Budapeszt, Kopenhaga, Madryt, Medj lan, N. Jork, Paryż, Praga, Sztokholm, Warszawa, Zurych, Amerykańskie, Bułgarskie, Niemieckie, Francuskie, Włoskie.

Table with columns: Jugosłowiańskie, Polskie, Czeskie, Węgierskie, Szwajcarskie, Angielskie, Holenderskie, Rumuńskie, Belgijskie, Renta majowa, Renta lutowa, Renta kor nowa, Dunaj S. Adria, Tureckie, Bank Małop.

GIEŁDA ZURYCHSKA.

Table with columns: Paryż, Londyn, Nowy Jork, Belgia, Włochy, Hiszpania, Holandia, Berlin, Wiedeń, Sztokholm, Oslo, Kopenhaga, Szwajcaria, Warszawa, Budapeszt, Białogród, Ateny, Konstantynopol, Bukareszt, Helsingfors, Buenos Aires.

GIEŁDA PARYSKA.

Table with columns: Londyn, N. Jork, Belgia, Włochy, Szwajcaria.

GIEŁDA LONDYŃSKA.

Table with columns: N. Jork, Holandia, Francja, Belgia, Włochy.

Redaktor naczelny i odpowiedzialny.

Dr. MARCELI SZAROTA.

Ogłoszenia urzędowe.

FIRMY. Firm. 730/27. Spółdz. II. 109. Zmiany i dodatki dotyczące wpisanej już spółdzielni. Do rejestru spółdzielni wpisano dnia 10 listopada 1927. Siedziba firmy: Trembowla. Brzmienie firmy: „A-Strarja” spółdzielnia zarejestrowana z ograniczoną odpowiedzialnością w Trembowli. Na walnych zebraniach członków w dniach 21 sierpnia 1927 i 4 września 1927 uchwalono rozwiązanie spółdzielni powyższej spółdzielni z tem, że z dniem 10 października 1927 r. likwidatorami wybrani zostali Juda Drimer i Herman Demian. Wierzyteli wzywa się, by ze swemi roszczeniami w powyższej spółdzielni się zgłosili. 1586 Sąd okręgowy jako handlowy Oddział II. Tamopol, dnia 10 listopada 1927.

spółka handlowa. Spólnicy osobiście odpowiedzialni: Alicja hr. Badeniowa 2 śl. Habsburgowa, niel. Kazimierz hr. Badeni, działający przez matkę i opiekunkę, właściciele dóbr w Busku i Mojżesz Karawan kupiec we Lwowie ul. Kościuszki 24. Uprawnieni do zastępstwa są spółnicy Alicja hr. Badeniowa 2 śl. Habsburgowa, lub jej każdorazowy upoważniony Dyrektor dóbr, którym obecnie jest Stanisław Kownacki i Mojżesz Karawan. Podpis firmy: Firmę podpisują kolektywnie Alicja hr. Badeniowa 2 śl. Habsburgowa, lub jej pełnomocnik dyrektor dóbr Stanisław Kownacki, względnie każdorazowy upoważniony Dyrektor dóbr i Mojżesz Karawan. Dzień wpisu 25 stycznia 1927 r. 1661 Sąd okręgowy jako handlowy. Złoczów, 25 stycznia 1927.

45/528 części realności stanowiącej kamienicę III. piętrową przy ul. Krakowskiej Nr. 7, wartość szacunkowa wraz z przynależnościami 13663 zł., najniższa oferta 6831 zł. 50 gr. Do realności whl. 51 śrdm. gminy miasta Lwowa należą następujące przynależności, okna, drzwi, magiele, ścianka oszklona, bufet. Oszacowanie w stosunku do powyższej części realności. Poniżej najniższej oferty sprzedaż nie nastąpi. 1662 Sąd powiatowy S. I. Oddział XVI. Lwów, dnia 31 stycznia 1928.

ham Eisenberg, północ Mojżesz Majman. Wartość szacunkowa 4.667 zł. Najniższa oferta 2.555 zł. 54 gr. Poniżej najniższej oferty sprzedaż nie nastąpi. 1660 Sąd powiatowy, Oddział II. Kopyczyńce, dnia 15 lutego 1928.

LICYTACJE.

E. XVI. L. 261/27. Edykt licytacyjny. Dnia 21 marca 1928 o godzinie 10 przedpoł. w biurze Nr. 16 na zasadzie zatwierdzonych warunków licytacyjnych odbędzie się licytacja następującej realności ks. gr. gminy miasta Lwowa whl. 51 śrdm.

ROZMAITE OBWIESZCZENIA.

Cw. III. 296/28. Edykt. Strona powodowa Ziemski Bank Hipoteczny S. A. we Lwowie ul. Podwale 7 zastąpiona przez adwokata Dra. Kmiciekiewicza wniosła skargę przeciw stronie.

